

İŞTİRAK

Sene 1, Numero 5, 13 Mart 1326 Cumartesi

Sahib-i İmtiyaz ve Müdür-i Mesul
Serbest İzmir Gazetesi Sahibi

Hüseyin Hilmi

Directeur Husein Hilmi

Mu posta seneliği 60 kuruş
Mu posta altı aylığı 40 kuruş

Mekâtib ve Evrak-ı Vâride Bâb-ı Âli Caddesinde Manzume-i Efkâr Matbaasına gönderilmelidir

Biri Yer Biri Bakar Kıyamet Ondan Kopar

Sosyalizm Efkârının Mürevvicidir

Journal Socialiste ICHTIRAK

Münderecat

- 1- Sosyalizm Say ve Gayret / Bedin
- 2- İştirakiyun Sosyalist Mektebi / Bedin
- 3- Amele şarkısı / Muallim Cudi
- 4- Sosyalistliğin Atisi
- 5- Farer / A. Rıfki
- 6- Düşün / Karesi mebusu Mecid
- 7- İşçilerimiz / A. Rıfat
- 8- Eslafta Sosyalizm

Sosyalizm Say ve Gayret

Amele ve mütefekiri
Fakrü zaruret

Rus sosyalistlerinden meşhur Pydor Lordum diyor ki biz er veya geç sahneyi mücadele ve mübarezede ilanı muzafferiyet ederek adalet müsavatin kavaidi asliye ve esasiyesini herkese mütesaviyen öğreteceğiz zenginler fabrikatörler miras havarlar as çalışıp yalancılık ve türlü hilekârlığın irtikâbıyla çok para kazananlar mumi aleyhin sözlerini her zaman kemali istihza ve lakaydi ile telakki ederek sen hak dediğini mürtefi bir dağın tepesinde ve yahut badel mevt mukaberatta aramalısın demişlerdi. Evet! Çirkin meşum ve menhus bir hayatın ağnam ettiği bütün servetlerden lezzetlerden zevk ve sefalardan istifade edenlerin ve her zaman onlardan lestiyat olanların hayatı maddiyenin tabakası asfalında dolaşan murdar kafaların mülevves fikirlerin melun zihinlerin düşündükleri söylediklerini daima ve daima bundan ibaret olmuştur. İşte bunların safsatalarını mutadın ve mudbedip hayatlarını görenler ve işitenler elbette hayatı maddiyenin lezaizi gunagunundan tesayat olmak emeli habisanesiyle insaniyetin tariki terakkiyesinde hak ve müsavat esaslarını tersim ve takviye etmek için gece gündüz sarf gayret ve mesai eden mütefekkirinin ihzar etmiş oldukları zeminlerini çiğneyip geçmek isterler derin fikirlerin tezahürat ı tabiiyesi mülevves dimağların tecelliyatı mekruhanesine karşı siyah perdeler e örtülür.

Peyodor lordum asla hiddetlenmez biz çalışmak tekrar çalışmak ve hakiki adalet v müsavat kavaidini takip etmekle elbette ve elbette bir gün gelecek ki: hürriyet ve müsavata mutlakının zeminin nermini üzerine sosyalizm fikirlerini tecelliyatı aliyesi fermanı ferma olup hakayık ı beşeriye ve içtimaiye sayatını her tarafa mütesaviyen aksettirecektir.

Biz er veya geç galebe çalacağız. Bu muzafferiyet kuvvayı meşumeyi maddiye ile değil hayır! Biz muzaffer olacağız zira binamız adalet v hakkaniyet esasları üzerine kurulmuştur. Her ne kadar müthiş fırtınalar aristokratların... gaddaranesi kuvvetli silahlar ciheti makuseden vezin olan rüzgâr her an ve zaman temelimizi çürütmeye binamızın damlarını çöktürmeye sayı olacaklar ise de bizim esamimiz kavaini tabiiyeinin tezahüratı tabiiye beşeriyeinin mevadı asliyesi ile mahlût olduğundan sizin mülevves silahlarınız toplarınızın gülleleri tüfenklerinizin kurşunları ağzınızdan feveran eden şetum galize kasalarınızda müstehir olan nakit hiçbir vakit bizi efkâr ve temaülâtınızı Peyma edemezler ve edemeyeceklerdir. İşte Piyodorun son sözü

Bu gün dünyada gerek âlemi medeniyet ve gerekse âlemi zulmet ve tednniyede hükümeti meşruta ve müstebite de henüz haksızlık adaletsizlik müsavatsızlık bütün kuvvayı menhusa ve melunesiyle hükmü fermadır. Her tarafta sen çalış ben yiyeyim sen doğra ben kaşık sallayayım sözleri fikirleri işgal etmektedir. Ah bu alçak fikirler bu melun sözler!

Fakat acaba serbesti i fikir ve hayatın mübarezeleri mücadeleyi daimi hususunda yorulup mağlup olup hezimete duçar olacaklar mı?

Diyorlar ki: onlarda bir gün müthiş ve keskin bir kılıcın son darbesiyle mahvolup gideceklerdir. İşte onların teselliye kanaatleri!

Lakin dünya baki kaldıkça kavait ve kavanini esasiye i tabiyeden olan hak ve müsavat hürriyet i kemale adaleti mutlaka daima ve daima afaki münirede mahiyedatı aliyede çaygir ve fermanı ferma olacaktır. Napolyon'un kılıcı bir müddet etrafa dehşetler saldıktan sonra körelip paslanır. Bismark 'ın kuvvet hakkı ezeledir nazariyesi bir müddet galile zarfında efkârı müstebidaneyi işgal ettikten sonra duçar nısyan olur. hayailat ı siyasiye mensubu kalır. Erbabı servet... beyahatı demahı hakikatte hiçbir mevkii işgal etmez. Baki kalan daima hak ve müsavat adat ve hürriyettir.

Niçin! Milyonlarla insanlar sabahtan akşama kadar bellerini doğrultmaksızın çalıştıklarına rağmen yine daima felaketteydi. Daima fakrü zarurette aç ve üryan bir hali esef istimaldedirler. Ötede birkaç

yüz kişi zevkü sefa âlemlerinde o zavallıların terleriyle mahmur say ve gayretlerinin semeresini bila aman ve bila insaf sarf ederek hiçbir azap ve itap ı vicdani hissetmiyorlar. Zavallı amele çalış sabahdan akşama kadar ila inkıta çalış alınının terini dök, dök te müstebit fabrikatör senin şu halinden istifade etsin. Enin say ve gayretin onun medar ı ünsileyi zevk ve sefası ihtirasat ve lezaizi nefsiyesinin sebebi tatyib ve teskini olsun!

Acaba bu hakayıkı sencide yi nirtam tetkik eden mütefekkirin efkârı hürriyet ashabı âli nihaye muhafazayı ipkamit ve sükûta kail olacaklar mı? Acaba bu hal sahneyi müsavat ve adalette akıl ve mantık önünde sonuna kadar payidar alabilecek mi?

Dünya da fakir ve servet arasında mevcut olan fasılayı mekrudanın mahv ve ilgası müsavat ı kâmile i tesis demek olacağından elbette erbabı akıl ve izan mücahidini hürriyet merhametli kalpler hakayıkı içtimaiye yi takdir eden mütefekkirin o mahut faslı lağv edip iddiayı zerin müsavatı rakz etmeye say olacaklardır. O haddi vasıl rakz edilmedikçe hak ve müsavat her an ve zaman Peymalı gadr ve iktisaf olacaktır.

Evvel emirde lanetlerde ve basit fikirlerden silinecek pek çok kelimeler var. Zengin ne demek? Ben buna bir türlü mana veremiyorum. Lakin fakrû zaruretine ne olduğunu biliyorum zira her gün her saat milyonlarla zavallıların ah ve figanlarını iştir gözlerinden akan gözyaşlarını görürüm. O yaşlar güya kalbime akıyor o feryatlar hissiyatımı zir ve zir ediyor!

Ne güzel ne tatlı hayat! Ne saadet! İşte bir zemini müsavat bakınız orada ne fakir var ne de zengin ne zulüm var ne de iktisaf ne haksızlık var ne de adaletsizlik ne nüfus var ne de tesir orada her şey müsavat ve adaleti mutlakaya bir misal gösteriyor. Herkes yek dal ve yekvücut çalışır. Herkes yekdiğerin sayinden iktidarından istifade eder. Bir kitle i içtimaiye ki menbağı nuru müsavat olup ziyası afakı devre akis eyler. Herkes kendi say ve gayretinin semere i laikına nail oluyor. Herkes hayatı içtimaiyenin bütün engamından mütesaviyen istifade eder. Hiç kimse zulüm ve tadiye hedef olmaz. Orada saadeti hayatiye hüküm fermadır. Orada adalet ve hakkaniyet terakkiyat ve saadeti beşeriyenin muharriki gamlıdır. Kuvvayı umumiyenin mahsulesinden feveran eden faaliyet herkese mütesaviyen icrayı tesir ediyor. Hürriyetin tarzı telakkisi altında mündemiç duran fikirler git gide parlıyor. Tecelliyat ve tezahürat güna gün rüzgârı içtimaiye hiçbir muharrik vezine maruz kalmaz. Herkes yekdiğerini kardeş tesmiye ediyor. Orada ashabı nüfus ve servetin tahkirat ve tevbihatına hiç kimse hedef olmaz. Hiç kimse agninin nüfus ve tesiri altında ezilmez.

Orada hürriyeti kemale adaleti mutlaka müsavatı tama ve uhuvveti umumiye bütün manayı bir güzidesiyle fermanı fermadır. Zavallı mağdur bir fakir bir zengin müdebed ve parlak gezaş hayatına hasretkeş olmaz. Orada gözyaşları silinir feryat ve figanlar kesilir.

İşte bugün hayal muhal kalbilinden addolunan bu fikri makbul ve makul bir gün meydana hakikatte elbette hüküm ferma olacaktır. Bu efkâr ve temaülâtın zaferi istikbalinden şüphe ve tereddüt edenler bir gün makberlerinin kufrei amikasından sakınane ve ipkamane bir surette bu manzarayı temaşa edip insali atıye ye sitayiş hun olacaklardır. Bu fikir şimdilik elbette akniya ya güran gelir. Lakin zarar ü gamı def için zararı has ihtiyar olunur ve olunacaktır. İşte cevabımız.

Dünyada hiçbir hakikat ketum edilmez Elyevm ahvali içtimaiyenin yanlış esaslar üzerine kurulmuş olduğunu her fikir ispat her akıl teslim eder. Fakat itiraf nokta i nazarından keyfiyet ispat bazılarına müessir olur bazılarına müteessir. Zira biri o yanlış esastan istifade eder diğeri ise büsbütün mağdur ve perişan oluyor.

Çalış, çalış! Sabahdan akşama kadar 2,3 kuruş için çalış patronunun biberli zehirli tahkiratına Şuunu galizesine hedef olup çalış vücudun kavrulsun zihninin perişan olsun kalbin didarı hazan ve keder. Bağda bunlara zamime olmak üzere semereyi say ve gayretini almak içinde günlerce yalvar. Saatlerce patronunun yazıhanesinin kapısında sefiste ihtiram ol bugün yok yarın geliniz efendi. Bu akam beş paramız yok cebimizde etmek parası kalmadı rica ederiz hiç olmazsa birer miktar para olsun veriniz. Eşek herifler haydi defolunuz diyorum size geberseniz de para yok bugün bu akşamda aç kalınız. İşte bir cevap işte amele hayatı içtimaiyenin bozukluğu ve bunlara karşı söz söylemek serbest fikir beyan etmek memnudur. Farsın fabrikatör istediğini yapsın. Varsın patron müstahdemini cayır cayır kavursun kimin umurunda? Sizde çalışıp da para kazanaydınız. Ve hak böylece zail olur.

Mücadele mübareze! Hayatta kendiliğinden mübareze yoktur. Onu icat eden gaddar ve merhametsiz insanlardır. Biz bu halleri refi ve amelenin müdafaayı hukuku için elbette ila nihayet sahneyi mücadelede tahriki Seyfi hürriyet edip nihayet ilanı zafere say ve gayret edeceğiz.

Bedin

İştirakiyun Sosyalist Mektebi

Kadim nokta-i nazardan sosyalist mektebi liberal mektebinden eskidir. İlmi iktisada esaslar vaz edilmeden pek çok zaman evvel sosyalist fikri hüküm ferma olmuştur. Ulemayı meşhuren kadimeden Eflatun bu mesleğin esaslarını vaz etmiş ve asırlarca müddet birçok filozoflar ve ulemayı âlimi meslek mezheru takip ederek hayatı içtimaiyeyi tanzime say ve gayret etmişler ise de müthiş engizisyonlar mutaassıp rahipler müstebit hükümdarlar zalim prensler erbabı servet ve seman daima ve daima bu fikrin tamim ve intişarına mani olarak saliklerine karşı mezalim ve iktisafat ı bi nihaye icra etmişlerdir.

Fakat serbest fikir hiçbir vakit hiçbir karşısında kök bulan memanete iktisafat ve tadiyahata ser ferrü etmez o daima cediti takip ede, ede gaye i maksadına vasıl için her türlü fedakârlığı göze alır. Sosyalizm fikri terakki etmiş ve edecektir. Erbabı istibdadana kadar memanet zamanları ihzar ederlerse etsinler yine bu meslek terakki edip bir gün galeben ilanı zafere muvaffak olacaktır. İlmi iktisadın zuhurundan sonra sosyalizm daha ziyade süratle tamim ve intişara başladı. İktisat ile sosyalizm arasında senelerden beri devam eden münaferet ve ziddiyet sayesinde bu meslek salikleri çoğalmıştır.

Asırı ahirde Fransa'da sosyalizm mesleğinin terakkisine en ziyade gayret eden San Simon 1721 tarihinde neşrettiği usulü sanat nam eseriyle kesbi iştihar etmiştir. Âlemimi muminaya bu eserinde cemiyetin bütün acı ve ıstırahatını tadad ederek zenginlere aristokratlara lanethan olmuş meşhur Fouriye 722 tarihinde hakkı tasarruf nedir? Eseriyle sosyalizm âleminde bir mevki mühim ihraz etmiştir.

İngiltere'de Mister Oven 1712 de, Almanya'da Karl Marks sermaye eserlerini neşrederek sahneyi içtimaiyede inkılâplar husule getirmişlerdir.

Son zamanlarda sosyalizm mesleği en ziyade Almanya'da terakki etmiş olup istirahat husulü icat edildi.

Sosyalizm mektebi tenkiyat şikayat mülahazat esasları üzerine kurulmuş bir binayı muazzam ve muhteşemdir. Orada mesaili içtimaiye bütün rengârenk tezahürat ve eşgal i muhtelifesiyle inzara müddekikine karşı heybet nama olur.

Sosyalist mektebi saliklerinin müteaddit akideleri meyanında en ziyade celbi dikkat olanları berveçhi atidir.

Evvela sureti umumiyede bütün sosyalist mektepleri ahvali içtimaiyeyi hazıranın bir takım alil ve emraz ı sâriye ile malul ve maruz olup emrazı meskure mikropları git gide kitle i hasimeyi içtimaiyeyi kemire, kemire mahviyetini mucip olacaklardır.

Saniyen bütün emlak ve arazinin eşyayı ticariye ve mevadı asliyeyi ziraiye ve sanaiyenin bazı merhametsiz sermayedarının ve erbabı zeametın tahtı tasarruf ve temellükünde bulduklarından dolayı hayatı içtimaiyede daima ahenksizlik intizamsızlık itratsızlık hüküm ferma olup cemiyetin maksadı asliyesine hali tayri olur.

Emlak ve arazini servet ve samanın iyadei mahsusa da temerküzü elbette cemiyetin asayiş ve intizamını bozar. Tabiri amiyanesiyle kiminde çok, çok kiminde hiç yok olup çoğa malik olanlar düç malik olanları istedikleri gibi kendi menfaatlerine olarak çalıştırırlar. Onların say ve gayretlerinden kendileri istifade ederek direyi serbet ve senamlarını daha ziyade tevsii ederler. Kasalarında müddehher altınların âdetini çoğaltırlar.

Salisen bir zaman gelecek ki temellük ve tasarruf kemalen meydandan kalkarak tasarrufat ve memalikatı umumiyeye kaidesi cari olacaktır. Bu suretle herkes mütesaviyen say ve gayretinden istifade ederek hiçbir şikâyete meydan kalmayacak ve böylece ahvali içtimaiyeye intizam çıkırına girebilecektir.

İş bu mufelabat ve akait i muhtelifi i noktai nazarından sosyalist mekteplerini berveçhi atiyi şuata taksim ederim.

Birinci içtimaiyun bunlar her nevi eşya emlak ve arazi için tasarrufu şahsi usulünün katiyen fesih ve ilgasını talep ederler.

İkinci İştirakiyun bunlar yalnız istihsale hadim olan eşya ve mevada tasarrufun fesih ve ilgasını talep ederler.

Üçüncü arazi sosyalistleri bunlar dahi yalnız arazi ve envali gayrimenkule de tasarruf usulünün ilgasını talep ederler.

Asırı ahir iptidasında sosyalizm üslûnün tamim e intişarına sayı olan Tomas Morus Sen Simon Fouriye gibi sosyalistlerin takip etmiş oldukları meslek hemen kâmilin zain olmaktadır bunlar istikbalde cemiyetin keyfî maişe bir intizama tabi tutulacağını beyanla müteaddit fikirler garip nazariyeler meydana koymuş ve o zaman kesbi iştihar etmişler idi. Şimdi bu mesleğe salık olanlara vehmiyyun yani hava i boş fikirler besleyen namı verirler.

Mabadı var.

Bedin

Amele şarkısı

Madem sefalet kader ve maderimizdir
Kanun kanunu mesai rahmezi rehberimizdir
Erbabı ganabazları der hatır eder mi?
Sözümüzde bütün efradı beşer dadiremizdir
Say ve amele keb-i ibadet demiş Allah
Yetişir eden evvela suble peygamberimizdir
Zinciri mesai ki men almahdı âli el ahit
Dolab-ı hayat onda döner mahvurumuzdur
Hariti aguşumuza onda...
Miskinlik ise hariç dar ve derimizdir.
Ya Rab amele kullanınız hep fukarayız
Söndürme ki nur görmek ihtiramımızdır.
Nur kullarının akde eder ağmar eden arzı
Köhne kirmanız serveti ta ve fevimizdir.
Biz set ederiz say ileama içten içe
İfasiyla mercan dahi betsi evramımızdır
Âlem olur erbabı mesaiye meshir
Biz kan oğlu o bizim çakramızdır
Ey zengin ey! İşitin Mahru birader
Sen ben kullar Allah bizim daruremizdir.
Bir sofrâ kurup etmiş o na bizleri davet
Davet... mütefavet perimizdir
Yekdiğeri gel imdi beraber sevelim
Gel gel ki muhabbeti ezeli cehrimizdir
Hilkatte biriz maya da bir aynı hamuruz
Ta ki bu garaz mani yekdiğirimizdir
Temsimi saadet eden o kibir bu gündür
Güya ki tabiatlarımız ızrarımızdır
Gel öldürelim ejderi yek can olalım gel
İşte bu maksada bizim yavrumuzdur
El birliği dil birliği can birliği lazım
Ve hiddetle ahiret sermez afsarımızdır
Nisyan edelim bazı ve adavetle şakayıkı
Terk et ki o güz düşman badı mezarımızdır
Girmiş gibi güya iki can aynı vücuda
Yek can olalım ta ki cihan pesterimizdir
Cem olsa bu kuvvetle o şefkat doğar onda
Ferzent i semaliki saadetlerimizdir.

Muallim Cevdi

Farer için

Asırlardan beri sürüklene gelen taassup ve tahakküm ü ruhbanîyenin bir heykeli natık vezi hayatı denilmeye şayan olan İspanya hükümeti zahiri ve kof meşrutîyetin batini ve Cizvit entrikalarıyla yine hak ve adle bir darbe vurarak insaniyet âleminde namına nefretler okutturdu.

...o zalimi ekberin işkence ve gazabından zulüm ve cehrinden mahlût olarak teşkil ettiği engizisyonu tekrar ihya ederek muhip i insaniyet hadimi hürriyet bir dehanın fenaya karışmasına sebep oldu.

Zulme karşı açılan cidal... Gayri meşru olduğunun iddia ederek umumi tatili eşgal ve heyecanlı bir nümâyîş yapan Barselona ahalisini tahrik ve teşvik töhmetiyle Ferer'i itham etti. Kavanini adaletten gafil bir mahkemeyi zalime o insaniyet muhribini idama mahkûm eyledi.

Cizvitlerin tahakküm ve tagallüp u İblis feribanası altında esir olan Mora kabilesi bu hükmü tasdik ve mevhumları olan kral on üçüncü Alfonso arz ile hükümdarın azabını istihsal etti.

13 teşrini evvelde meşrutîyet alayı (!) efrad-ı dinin tüfenklerinden çıkan birkaç sefil ve bi aman kurşun muhibbi beşer Ferer'in damağını yakıtı kuruttu. Bu suretle zalim İspanya eski engizisyon vasıtasıyla sahiyeyi imkândan kaldırdığı mukaddes vücutlara bir fert bir zekâ daha ilave ederek bütün engizitörlüğünün bütün diktatörlüğünün bir numunesini fakat kanlı feci bir numunesini daha ortaya koydu.

Ferer öldü. Fenaya kavuştu. İspanya'nın hâkimi hakikisi olan Cizvitler o entrikacı ve müstebit Cizvitler büyük bir maniye ortadan kaldırdılar. Çünkü Ferer mücahedatıyla mektuplarıyla asarıyla hutbeleri heykeli zulüm ve istibdat olan Cizvitler tahakkümünü kırmış İspanya'dan bu tahakkümü fesadın bu unsuru meşumenin imhasını azmetmişti.

Fakat bugün Paris'i Roma'yı Triste'yi Napoli titreten sesler o gayz ve meşton feryatları Ferer'in meslek kardeşlerini nidayı matem ve intikamıdır. İspanya'nın bu hunhar despotizmine Alfonso'nun zalimane hükmüne nefretler yağdıran Omanyalar Radikaller Enternasyonlar onun takip ettiği mesleki metnin merucu efkârıdır. Paris sokaklarında bir kitle i muhip zi hayat gibi otobüsleri tranvayları yakan ağaçları kıran sefarethane arabasını indiren eller o muhip i hak ve adalet kamaradarlarının elleridir.

Ferer öldü ise zarar yok! Namı lâyemutlar defterine geçti. Bir hamiyi hukuk ortadan kaldırıldıysa maddiyatta İspanya'nın nasıl bir menzile i pesti istibdatta bulunduğunu vuzuhıyla öğrendi. Bir vücut söndü bir zekâ gömüldü. Fakat bir hakikat ortaya çıktı. Eski engizitör torunlarının yeni bir aynı zulüm ve kahrı seyr olundu.

Ferer öldüyse ararı yok namı müebbet bir hürmetle anılan bu namla beraber müstebdit İspanya ile Cizvit tahakkümüne daima lanetler okunacaktır.

Ferer öldüyse cemiyeti beşeriye onun mesleğine salık binlerce fedakâr besliyor. Bugün o zekâyı Eflak akim kalan teşebbüsatını kamaradarlarının mücahedatıyla muhiplerinin hemamatıyla meydana getirilir. Ve getirilecektir.

Samimi ve son selamlar

Umera kabinesinin bu son hareketi hunharanesine Cizvitlerin tahakküm mevsudet perverane binlerce teessüf ve nefretler

A.Rıfki

Sosyalistliğin Atisi

Memleketimizde sosyalistler artmaya başlamış ve içlerinden bazı **hamiyet-mendan** fedakâran iştirak nam manidarıyla maksatlarını mesleklerini irâe ve müdafaa etmek üzere işte şu gazeteyi tesis etmişlerdir. İş bu raddeye geldikten sonra fırkalar hakkında yazmaya başlamakta olduğumuz şu silsile i makalâtın sosyalistlik faslında sosyalistliğin ihtilaller çıkarmak arzusunda olup olmadığını tetkik edebiliriz.

Evet, sosyalistler ihtilal taraftarıdır yahut ihtilalcidirler. Çünkü emellerini sulhen kabul ettiremeyeceklerini katiyet ve ulviyetinde şüphe etmedikleri emellerini sulhen mevkiî icraya koyamayacaklarını pekiyi anlamışlardır.

Sosyalistlerin en ziyade itidal perver olanları ıslahat ve tekâmül tedriciye taraftar bulunanları dahi muhtemelen bir dakikayı münasip gelip de behe mahal istimal i kuvvet etmek lazım geleceğini ve son muananın muhtemelen değil katiyen ancak bu suretle def ve ref edileceğini takdir etmişlerdir. Fakat meselenin ruhuna kadar girmek bu bapta hakkı na haktan ayırabilmek için evvel emirde sosyalistler hakkında ihtilalcidirler hükmünü verenlerin kim olduklarını anlamak lazımdır. Ahatnasa ameleyle

çalışkan köylüye bil cümle sınıfı mesai perverana hayatı içtimaiyelerinden... Şikâyet ettikleri zaman bunlar için ihtilalci diyen kimlerdir. Bugün refah ve saadetten şaşaaı servetten sermest haziz olanlarda... Fakat bunlar advarı zeamette kahhar bir istibdat ve nuhuvvetin sıklet i mezalimesi altında ezilir iken inler iken yavaş, yavaş uyanarak ihtilal etmediler miydi? Ve bugünkü zalimlerin kısmı mühimi o günkü mazlumların ileri gelenleri değimlidir?

Şu meselede ehemmiyet mutevestindedir. Hâlbuki bunlar daima ihtilalci ola gelmiştir. Mutevestin ihtilal sayesinde doğmuş devamı hayatını yine ihtilale medyum bulunmuştur. Nitekim fûrutap şirketi. 1789 ihtilalinden almıştır. Bu halde mütesedinin bi çare mesai perveranın duşu hamitine havale ettiği sıklet tahmit kendi haddi hareketinden bedayati hayatından ikbal ve saltanatından en muhteşem bir surette takririne kadar kendisinin takip ettiği mesleğinden başka bir şey değildir.

...en korkak zalimlere amacgah olan devri zeametten ihtilal ile kurtuldu. Hükümeti mutlakayı ihtilal ile yıktı. İşte şimdi mesai yi perveranda gerek mütevastini gerek... Hiçbir ehemmiyeti addiye ve hakikiyesi olmayan ağnaya böylece yok edecektir. Fil vaki ihtilal mütesedin hazıranın ezildiklerine göre meşru ve makul olup da bugün inlemekte olan ekseriyeti beşeriyetin halası mevzu bahis olunca merdut olmak akıl ve hikmet ile asla kabili tetkik değildir.

Şöyle böyle bir mevkii sahibi olan mütevastiğini dinleyenler as çok bir tahsil görmüş ise yaptıkları inkılâbı ihtilali kebir vesaireyi ne kadar ballandırarak ne derece aşk ve şevk ile anlatırlar mesai perveranın yapmak istedikleri ihtilali kebir mevzu bahis olunca esmais ezlerden tenfirlerden meni nefis edemezler mütesedin bu davada tarafeynden biri olmak sıfatından tecrit edebilseler kendi hallerini kendilerinin de na layık bulacaklarına şüphe edilemez.

Sosyalistliğin ihtilalcilik olduğu meydandadır. Çünkü sosyalistler her şeyden evvel halen mevcut olan bir tertibi tağyir etmek yıkmak azmindedirler fakat katiyen meydandadır ki ihtilali bir vesileyi tezvik ve teleziz addetmezler belki bir lüzum üzerine ararlar istedikleri aradıkları bizzat ihtilal değildir. İhtilal yapmak için çalışmazlar. İhtilal hedeflerine vasıl iin bir yoldur. Bu sebeple o yola girerler maksatları kali abut değil teyidi uhuvvettir.

Sosyalistler kandan mutteferdirler. Fakat insanıyeti kemiren birçok fenalıkları ancak kan içinde boğulabileceklerini düşündüklerinden kan için fetva verirler. Kandan müteferdirler mesela hiçbir sosyalist yoktur ki muharebatı muharebatı beynel mileli esasından kaldırmak istemesin. Çünkü sosyalist olmak ezcümle muharebatta dökülen kanlarla nakabili telafi ve insanıyet için azap engiz yaralar açıldı fikrinde bulunmak demektir. Hâlbuki ihtilaller yapmak kıyametler koparmak azmindedirler. Çünkü bu tufan kıyam içinde bu darbe ve kahır ile kuvveti adle ram etmek tesisi hak ve adalet etmek hakkı sevk mevzua ancak bir neticesi bakamında olan hukuku tabiyeye doğru olarak takrip istiyorlar.

Mutevestin beynel milel Muharebat ve kavaini kabul ederler. Ve bundan istihsal olunabilecek menafii ararlar hâlbuki bir ihtilal kariyin ihtilal. Bile içlerinden bir seyaleyi raşenin cereyanını muhakkak kılar.

Halk? Halk bir harpten sureti daima vicdaniye de bir şeyi beklemez. Vele ki bu harp menatı zafer olsun. Hâlbuki kolektivizm i bi tesis edecek bir ihtilal bütün emelleri baliğın mübah tatmin edecektir.

Mesai perveran sermayedaranın hakka adalete mugayir olarak nefislerine hasr ve kasr ettikleri şeyleri istirdat ve malı müşterek olmak üzere ika edecekler. Çünkü vesaiti istihsaliye bil tabi umumun olmak lazım geldiği halde birkaç kişinin tahtı inhisarında nasıl kalabilir? Bazı kimselerin toprağa madenlere el uzatmalarını hukuk tabiyeinin hangi noktasına Tefvik edebildikleri bir sualdir. Burası benim senin değil! Demek her belahattan zulmet hakiki istibdattan başka nedir? Makineler ve emsaline gelince bunlar bütün insali maziye raci birçok tatbikat ve tetkiyat i müteselsile yadigâr tabiye. Bunlar Elyevm bunları. Ve hasredenler tarafından icat edildi. Yapılan her şey yüzlerce binlerce sene evvel bulunan en ufak bir noktaya bağlıdır. Hepimizin ecdadı bunları bulmakta itman ve ikmalde alakadardır.

Bu halde nasıl olurda bir imtiyaz da bir beratla filan şey falanın olacak? Bunların malı müşterek olması hak ve adil değil midir?

İşte bu mütalaat sureti katiyede gösterir ki sosyalistlerin iradatları ayadı halktan... Hak azap edilmiş olan vesaiki istihsaliyenin istirdadıdır. Ve bunun hukuku tabiye üzerine bina ederler. Malı masup kimin yedinde ise ondan istirdat olunur. Sermayedaran bu ret ve iade hususunda istinkâfta ısrar ederlerse bu yüzden sureti mahkûka da tevkil edecek fenalıkların mesuliyeti kendilerine aittir.

Vesaiti istihsaliyenin mubayaa ve istimlâkini öne sürmek büsbütün abestir. Bir adam elinden gasp olunan şeyi tekrar mubayaa cebir olunur mu? Kendilerine mahsus olan şeylere temini tasarruf için bu

şeyleri kendilerinden çalan hırsızlara kendileri tarafından vücut verilen kavanini hazırayı kendilerine ferde i bir alet ittihaz eden hırsızlara tazminat mı vermeleri lazım gelir* bu kabil midir? Asla! Lazım geleni şudur ki hırsızlar gasplar envali mesruka ve mağsubayı ret edeceklerdir. Etmezlerse ellerinden cebren kahren alınacaktır. Hak ve adalet bunu icap eder.

Bir sınıf ulema ahvali mümasla da sabır, sabır kan dökmeye lüzum yok zaman her şeyi tazammum eder. Tekâmül payidar olmak için tedrici batı olmalıdır. Diyor.

Hayır, bu ulema aldaniyor. Herhangi bir tekâmül ne kadar baki ve ne mertebe tedrici olursa olsun akıbet bir ricayı katiye ile netice pezir olmakla mahkûmdur sosyalistler ecirlik devrinden itibaren kolektivism devrine geçmek üzere... Eden mesai iptidaiye nin derece i vafid de sarf olunduğu ve saat vesait ve akıbet i amarın hulul ettiği fikrindedir.

Sosyalistler şu fikirde derler ki herhangi bir tekâmül gayet batı olarak yürüyorsa bunun sebebi alakadarının beda setinden rehavetinden başka bir şey değildir? Tabiri ahirle cereyanı tekâmülü teşrih etmek desti kudret i beşerdedir. Çünkü terakkiyatın veletlerinden biri de ceraitdir.

Tekâmül ü hazıradaki bedaset aksidir. Felaketler doğuruyor anin ve ıstırabat ı beşerin imtidadına öyle bir surette sebep oluyor ki bunu görmemek kayıp ve zel buna protesto etmemek denaet ve binaen âliye günahıdır. Bir kere cemiyetin sureti teşkili bundan en evvel buna çare saz olmalı bunun içinde her şeyden evvel içtimai bir ihtilal devri istihzar o kadar müddet ve bu müddet o derece... Ki artık el verir demek pek doğrudur!

Acaba zamanı mı? Acaba şu zaman maset mi sualine asla mahal yok. Zamanın müsaade i kamilesine en bahu delili mesai perveranın ellerini ayaklarını bağlayan zincirleri parçalamanın bugün ellerinde olduğunu düşündürmekten ibarettir. kuluç bittikten sonra yumurtanın kabuğunu kırıp çıkması ne mertebe tabii ise köylülerin hamalların bakkalın bütün çalışkan sınıfı ahalinin yapacağı şu harekette öylece tabidir.

Ekseriyeti teşkil eden sınıf çalışıyor çabalıyor, çabalıyor nasibi daima mahrumiyet daima inlemek bunların hakkı, hakkı meşrua çalışıldığı meydanda. Çalınıyor fakat kanun... Biz memataz... sınıfı mahsusun yaptığı kanunu kesfes altında çalışıyor buna daha ne zamana kadar tahammül edilecek? Mezellet meskenet ilelebet mi sürsün nefhi gam için züruru as ihtiyar olunur.

Hükümü sureti makule ve tabiyeide tatbik edilmemelidir. Ekseriyetin şerefi çamurlar içinde. Ekseriyet mahvoluyor.

Zenginler tekâmülü içtimaiyenin yavaş, yavaş vukuu bulması lüzum ve kaidelerini istedikleri kadar ileri sürmekte muhtardılar. Bütün efradı ailesi ile beraber açıklıktan ezileni mesai perveran lazım el hâsil olan bu temellük ani olarak vukuu bulması fikrindedirler. Bugünün mervehitini mütemailatı dünkü derebeyleri müstebit hükümdarların kuvvet ve kudretini nihayet tekâmülü tedrici ile değil... İhtilalin pençe i oladı ile kırdılar yerlerine bu suretle geçtiler. Beş müstebit yerine 500 müstebit!

Bu hırsızlar yok edilecek! Bu kanuni hırsızlar kanunu olmakla beraber mutlaka hırsız olan hırsızlar sermayedaran başka kim olabilir?

Evet, sermayedaran çalıyor hem sermayedarandan değil asıl fukaradan çalıyor. sermayedarının servet ve samanı fukaranın hakkı meşruu müktesebi tamamen tediye edilmemek suretiyle artık ditmektedir.

Zenginler mütecevazdirler tadi ediyorlar kitle i mesai perveran üzerinden istifa ettikleri vusumu fazılı meydanda. İhtilale gelince bu da bir fenalık çünkü teşdidi... Mucip çünkü inkıta ı mesaiyi madi bahusus bir meçhuliyet i mahfiye saik fakat bir ihtilalin hakiki meseleleri bu ihtilali yapanlar değil mukavemet mısralarıyla buna vücut verenlerdir.

Sosyalistler ihtilal taraftarlarıdır. Buna sebep ihtilali muhik ve faideli görmeleridir. İhtilal bir felaketi azime fakat bir felaketi lüzuma fakat bir felaketi muvakkatedir. Devamlı sebatlı bir felaketin yerine ikame edilmek istenilen bir felaketi muvakkatedir.

Bir dış çıkarırken bir azabı elim vardır. Fakat dış ağrısından kurtulmak üzere bu tarika tevessülde tereddüt edilmez.

Tıpkı böyle ihtilal ve seraret engiz bir ameliyattan zaruri ve elzem bir ameliyattan başka bir şey değildir. İnsaniyet bilahare ancak bu ameliyat sayesinde daha as ızdırıp daha as sefalet çekecektir.

Sermayedarının bir nefis müttehin olmadığı düşünülebilir buna mukabil noktai teselli şudur ki ihtilali sermayedarının şahsına değil yalnız müessesata tevcih edecektir. Muaheze bu cereyanı meşruanın önüne bir sureti cediye de çıkanlar elbette cezayı sezalarını göreceklerdir. Onlara acıya, acıya hem ceza edilecektir.

Düşün

Düşün ey insaniyet muhibbi ki mecmuada el hüküm kutsiyet olan nebiyi müctebi Hazreti Muhammet Mustafa asıl islamiyeden olan bir hadi hükmü perveranesinde kendi hoşuna giden şeyi kardeşime de hoş görmedikçe mümin sayılamazsın buyurmuştur.

Şimdi bu kuli celil üzerinde Allah aşkına seninle beraber biraz düşünelim servet ve samanatın meşgulü kesiresinde birçok hadmana birçok amele istihdam eden bir sahibi kudret o amelenin o hademenin her dakikasından her mezun gayretinden istifadeye carü çeşim ihtiras icar ameleyi adeta hesap ı malum ile tenfis ederler hâsılı lüzumu istifade seni her veçhile temin eder de icraatta da insafsız davranır mecbur hizmet olan amelede saikayı zaruretle bu sahibi hırsın her teklifine eyvallah derse buna insaniyet akıl mantık razı olur mu olmaz mı? Şüphe yoktur ki olmaz çünkü o zengin kendisine yapılırsa mutlaka hoşuna gitmeyeceği bir şeyi ameleye yaptırmış oluyor.

Vakıa ahkâmı esasiyemiz bu gibi ahvali teraziye terkine raptettiği cihetle bütün senem itirazları ayyar üstüne yağdırmamak ve... İçinde mahluleyi bir senedi sahih göstermek müdafaası pek kestirme verilecek bir cevaptır.

Fakat nazenin hürriyetin mahbubeyi meşrutiyetin cilvekâr olduğu memalikte her türlü terakkiyatın her türlü fiyazatın her türlü kemalatın tevsi ve en besatı bir emiri tabiiyedir. Bu kabilden olarak memleketimizde feyzi meşrutiyetin icabetiyle ziraat sanat ticaret gibi aksami medeniyetin en basit tecellisi meşhut olacağı gibi tahti el arz meknuz olan ve milyon, milyon kıymetleri haiz bulunan madenin faaliyeti azime ile sahneyi servete döküleceği şüphesizdir. Bunlar bir takım amarı azime medeniyedir ki memleketin hayatı faaliyetinde birçok asarı mühime meydana getirecek ve sermayedarlarla amele arasında hukuku müteakabile yi mühime tevlit edecektir. İşte o an fizananın zuhurundadır ki bugün memleketin sahayı vasiyesinde kuvvet pazusuna karnını doyuracak bir baha takdir ettiremeyen binlerce güçlü kuvvetli adamların mesaisi idameyi hayatlarına karşı henüz keşf olunmamış bir hazine olacaktır. Elyevm memleketin bazı aksami mühimesinde mükâfatı saniyi hakkıyla istifa edemeyen amelenin hukukunu müdafa lüzum ve ünsiyetinden olduğu gibi günden güne tevsi ve en basiti mahukuk olan faaliyeti mühimenin seraz ı tarihin meselesinde ashabi mesaiye ait bulunan rıza pek kıymetli ve nazlı olacaktır.

Her fırkanın her cemiyetin her cemaatin bir akıl hocası bir münevver el efkârı olmak ilabet olduğundan Osmanlı sosyalistleri de idame i hayatını... Mesaisine rapt eden amele güruhunun müdafaayı hukukuna tenviri efkârına çalışırsa insaniyete karşı mühim bir vazife ifa etmiş olur.

Bu hizmeti ifa zamanı da ahdi faaliyeti kemali kerimi ile zuhuruna bestedir. Bizde kabili **tatbik** olabilecek sosyalistlik bundan ileriye adım atamaz bundan ilerisi hem sosyalist fikrini taşıyanlarca hem de memleketçe mucibi muzıredir. Her şeyde ise ifrat ve tefrit mucip ve Hamit itidal ise aynı sevap ve muhaz ve fazilettir. İzafet ve nispi bailazala hepsi hepimizin diyecek kadar pek bası ve bütün ahkâmı hadim edecek bir fikri iştirak hulul muhaz olduğu gibi amarı künye ile de kabili tatbik değildir. Çünkü şu... Noksan ile mala mal olan beşeriyeti nakıstan tecrit ile yükselte, yükselte melekûtunu tadarı isal bazı efrat için mümkün olmakla beraber umum için muhaldir. Beşeriyetin nakısıyla beraber tesviye i umumiye ye kalkışmak ise herc ü merc umumiti müntaçtır. Tasfiye i ahlak tarikine suluk edenlerce şeraitte bu senin şu benim tarikat de senin ki benim, benim ki senin hakikatte ne senin ne benim diye meşhur bir söz vardır. Bunun... İzafeti meşru ise de bu nevi kelamat sarf ilakat... Kati ile ruhi mensup olduğu evali mi ulviye ye seyir ve temaşaya imala maksadına mebni olup yoksa istihlal hukuka matuf değildir.

Ulumu mevcudun beşerin belasını bil cümle mileli mütamadene de felsefe teşkil eder. Bizim tabirimizce felsefe ilimi hakikat demektir. O hakikat ki şair... Üsküdarlı Hakkı beyin... İfnasıyla nutka gelen meşhur Naci merhum ona karşı

Ey hakikat görün ki insanlar
Anlasınlar nedir safayı hayat
İstitar eyledikçe sem böyle
Biz cidalsız yaşar mıyız hey hat

Demiştir işte bu hakikatten feyzi istidadına göre semayap olanların yüksek fikre malik olduklarından bunların... Bulunanların efkârı anarın feyzi şimal efkârından harice çıkamaz.

Daha açık tabir ile ricali aliyenin efkârı efkârı saire üzerinde hâkim ve akılı âliye akılı mütevasıt ve adiyenin kuvve i muharrikisidir. Burada nisanı kelamı ipka eden bazı mühimeleri tezakirde mazur

olarak derim ki her şeyden evvel seviye i irfan yükselmelidir. Ve şu âlemde görülen insanların haiz olduğu akıl muhtelifi i tensik ve tesviye ve şuaip noksandan tecrit ile tasfiye mümkün olarak umumunu aklı âliye mertebesine isad mümkün ise müdriki hakayık bir kitleyi mebdeliyi beşerin vücudu lazım geleceğinden başka bir tarzi içtimai başka bir kanunu muntazam başka bir nizami ihtazi icap eder. Düşün düşün diye başkalarına irad ettiğim hataya bu noktada kendim düşüyorum bu son düşüncemin vücut pezir olacağına kendim de ihtimal vermiyorum çünkü şerhi kati bu faraziye i ahire ile kabili telif bulamıyor. İşte buna meblidir ki memleketimizde sosyalistliğin kabili tatbik olan kısmını amelenin müdafaayı hukukuna onların netbaha davetine maksur görüyorum ve bundan ileriye adım atılmasını tecviz etmiyorum.

10 Mart 326

Karesi mebusu

Mecid

İşçilerimiz

Bizdeki zenginlerin hemen ekserisinin mutasarrıf olduğu enval ve emlak: ya... Ve yahut ahvali fevkalade ile edinebildikleri ufak sermayeleri... Sureti ile yed i zaptlarında bulunur, bulunur da o kuvvetle bi çare fukara ve ameleleri eziyorlar. Evet, bugün Rumeli cihetindeki çiftlik sahiplerini Anadolu'daki köy ağalarını şehirlerin mütegalip beylerini nazarı dikkate alalım. Bunların ekserisinin murisleri vaktiyle birer suretle gasp... Ve servet etmişlerdi. Bu insafsızlarda saikayı zaruretle ziri himayelerine sığınmış zavallı yarıcılar köylüleri işçileri kızgın güneşin yağmurun altında raptı mezalim yerlerde akşamlara kadar çalıştırarak ancak ölmeyecek kadar doyurmak için kendilerine 3er 4er kuruş yevmiye veya cüzi bir hisse verip semereyi sayının kısmı galisini şehirlerde rahatça...

Yaşıyorlar yarıcılar işçiler daha doğrusu nüfusu mevcudumuzun ekseriyeti bir kısmı mahsusu elinde daima zum daima nalân daima mahkûm bir halde bulunmakla beraber mevkilerini takdirden aciz bulunuyorlar sineyi tabiattan herkesi mesaisi nispetinde müştereken hakkı bulunduğu iktidaf olunan semerenin bir kısmı mahmenin mücerret say neticesi olarak husule geldiğini hiç birisi hatırına bile getirmiyor.

Bazılarının zanlı gibi fakirler tembellik etmiyor. Bilakis herkes den daha fazla çalışıyor çırpınıyor maalesef ancak karnını doyurabiliyor! Acaba fakrû zaruret ilcasıyla babaları anaları güzelce okutamamış kendisi bir mirasa nail olamamış meşru bir surette çalışarak yaşamak istemiş büyür büyümmez maişetini temine mecburiyet hissetmiş olduğu için midir ki bunlar bu kadar...

Bir amele çalışsa, çalışsa hayatını ifa ediyor refikası dul evlatları babasız kalıyor. Dileniyor sürünüyor hanlarda birer köşede ter ki hayat ediyor da çalıştıkları zevat onlara muavenete olsun mecbur edilmiyor! Acaba ekseriyet olunan bu gibi zeri hemen herkesin ağzında dolaşan insaniyet maneviyat kelimeleri ile kabili telif midir?

Nef i beni beşerin tabakayı sefilesi ad olunan bizim aciz fukaramız köylülerimizde biraz olsun okurlar iyi düşünecek bir kafaya malik olurlar el ele verirler Haklarını suru meşrua dairesinde müdafa ederlerse emeklerinde bi hakkın istifade edecekleri cihetle bu zavallıların mümkün olduğu kadar tahsillerini teşvik ve terkibe müsavat edelim. Suru menasıva ile fikirlerini uyandıracak teşebbüsatta bulunalım. O vakit şehirlerde kâşanelerde yalnız menfaati şahsiyelerine perestiş ederek kahhen yaşayan emlak sahipleri bazı müterakki şehirlerimizde bulunan fabrikatörler baronlarda çalışanların mahvolmakla bulunan hakkı meşruunu tanır. İşçilerimizde bir dereceye kadar olsun zenginlerin sermayedarının tagallübünden tahakkümünden belki kurtulurlar.

A.Rıfat.

İslafda sosyalizm

Para bağıışı saadettir, iyi tevzi olunursa,
Zengin çok yediği yerde fakir açlıktan ölür.

Beni beşer azayı yekdiğerinden

Uhuvvet yalnız yollarda bağırarakla temin olmaz birazda maddiyata bakalım

Zengin gönlü oluncaya kadar züğürdün canı çıkar!

Zengin malı züğürdün çenesini yorar

Verek şu dullara yoksul kalan eytama vererek... Gayet... Beşerin